

**PROGRAM STROKOVNEGA IZPITA
ZA STROKOVNE DELAVCE
NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA**

Ljubljana, julij 2023

Na podlagi Pravilnika o strokovnem izpitu na področju socialnega varstva (Uradni list RS, št. 145/20) Socialna zbornica Slovenije določa program splošnega, posebnega in izbirnega dela strokovnega izpita, z navedbo osnovnih pravnih virov in literature.

Za iskanje pravnih virov je priporočljiva spletna stran Pravno-informacijskega sistema Republike Slovenije (www.pisrs.si). Na navedeni spletni strani so dostopna neuradno prečiščena besedila pravnih predpisov, ki predstavljajo ustrezno gradivo za pripravo na strokovni izpit.

A. Pisna naloga ✍

Pisni del strokovnega izpita obsega izdelavo naloge iz izbirnega področja, ki ga je kandidat navedel v prijavi za opravljanje strokovnega izpita.

Pred začetkom pisnega dela strokovnega izpita strokovni delavec strokovne službe zbornice ugotovi istovetnost kandidatov na podlagi osebnega dokumenta, jim izroči naloge, pojasni navodila in navede pripomočke, ki jih lahko uporabljajo.

V primeru, da se kandidat pri pisanju naloge ne ravna po navodilih, ga strokovni delavec, ki spremlja pisni izpit, opomni. Če kandidat opomina ne upošteva, strokovni delavec o tem napravi uradni zaznamek in šteje se, da je kandidat pisni del opravil neuspešno.

Uspeh kandidata pri pisnem delu strokovnega izpita oceni izpitna komisija z oceno »uspešno« ali »neuspešno«.

B. Program splošnega dela strokovnega izpita: 🗨

1. Ustavna ureditev države

- temeljna izhodišča ustavne ureditve Republike Slovenije
- človekove pravice in temeljne svoboščine
- ustavno sodstvo (položaj, sestava in pristojnosti Ustavnega sodišča RS)

Pravni viri:

- **Ustava Republike Slovenije (URS)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 11
- **Zakon o varuhu človekovih pravic (ZVarCP)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 4 (poglavja: I. Splošne določbe, II. Izvolitev in položaj varuha in njegovih namestnikov, III. Pristojnost varuha, IV. Postopek)
- **Zakon o ustavnem sodišču (ZUstS)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 6 (poglavja: I. Splošne določbe, II. Predsednik in sodniki ustavnega sodišča, III. Pristojnosti ustavnega sodišča)
- **Splošna deklaracija o človekovih pravicah** – dostopno na spletni strani Varuha človekovih pravic RS

Literatura:

- Kaučič, I., Grad, F. (2008), *Ustavna ureditev Slovenije* (5. spremenjena in dopolnjena izdaja), Ljubljana: Gospodarski vestnik.

2. Sistem zakonodajne, izvršilne in sodne veje oblasti ter razmerja med njimi

- državni zbor (sestava, konstituiranje in mandatna doba državnega zbora, pristojnosti državnega zbora, zakonodajni postopek, poslanska imuniteta in nezdružljivost funkcije)
- državni svet (sestava, konstituiranje in mandatna doba državnega sveta, pristojnosti državnega sveta na zakonodajnem področju)
- razmerje med državnim zborom in državnim svetom
- predsednik republike (izvolitev, mandatna doba in pristojnosti predsednika republike)
- vlada (oblikovanje, sestava in pristojnosti vlade, odgovornost vlade)
- razmerje med državnim zborom in vlado
- organizacija sodstva

Pravni viri:

- **Ustava Republike Slovenije (URS)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 11
- **Zakon o volitvah v državni zbor (ZVDZ)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 11 (poglavja: I. Splošne določbe, II. Volilna pravica, III. Splošne volitve)
- **Zakon o sodiščih (ZS)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 29 (poglavja: Prvi del: 1. poglavje: Temeljne določbe, 5. poglavje: Sodna oblast, sodniki, sodišče; Drugi del: 1. poglavje: Vrste in pristojnosti sodišč)

Literatura:

- Kaučič, I., Grad, F. (2008), *Ustavna ureditev Slovenije* (5. spremenjena in dopolnjena izdaja), Ljubljana: Gospodarski vestnik.

3. Organizacija in funkcija lokalne samouprave

- vloga in pomen lokalne samouprave
- organizacija lokalne samouprave (ustanovitev, naloge in organi občine, lokalne javne službe, financiranje občine)

Pravni viri:

- **Zakon o lokalni samoupravi (ZLS)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 32 (poglavja: I. Splošne določbe, II. Območje in deli občine, III. Naloge občine, IV. Organi občine, VI. Premoženje in financiranje občine, VII. Občinske javne službe)

Literatura:

- Kaučič, I., Grad, F. (2008), *Ustavna ureditev Slovenije* (5. spremenjena in dopolnjena izdaja), Ljubljana: Gospodarski vestnik.

4. Organizacija javnih služb

- sistem javnih financ (način in viri financiranja države, državni proračun, položaj in vloga Računskega sodišča RS)
- organizacija državne uprave (naloge državne uprave in organi, ki jih opravljajo)
- zavodi (namen, ustanovitev in organi zavoda, splošni akti zavoda, pridobivanje sredstev za delo zavoda)
- javni sektor in javni uslužbenci

Pravni viri:

- **Zakon o javnih financah (ZJF)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 17 (poglavja: 1. Splošne določbe, 2. Sestava proračuna in finančnega načrta)
- **Zakon o zavodih (ZZ)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 3
- **Zakon o javnih uslužbencih (ZJU)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 20 (poglavje: I. Uvodne določbe)
- **Zakon o računskem sodišču (ZRacS-1)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 1 (poglavje: 1. Splošne določbe)

Literatura:

- Kaučič, I., Grad, F. (2008), *Ustavna ureditev Slovenije* (5. spremenjena in dopolnjena izdaja), Ljubljana: Gospodarski vestnik.

5. Ureditev institucij Evropske unije in njenega pravnega sistema

- institucije Evropske unije: Evropski parlament, Evropski svet, Svet Evropske unije, Evropska komisija, Sodišče Evropske unije, Evropska centralna banka, Evropsko računsko sodišče
- postopek sprejemanja evropske zakonodaje
- posvetovalni organi: Evropski ekonomsko-socialni odbor, Odbor regij

Viri:

- https://europa.eu/european-union/index_sl (Uradno spletišče Evropske unije)

6. Varovanje osebnih podatkov

- obdelava osebnih podatkov
- zavarovanje osebnih podatkov
- katalog zbirke osebnih podatkov in Register zbirk osebnih podatkov
- pravice posameznika
- institucionalno varstvo osebnih podatkov
- dolžnosti upravljavcev osebnih podatkov
- informacije javnega značaja

Pravni viri:

- **Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2)**
- **Splošna uredba o varstvu osebnih podatkov GDPR (Uredba EU 2016/679 Evropskega parlamenta in sveta z dne 27. 4. 2016)**
- **Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 13 (poglavja: I. Uvodne določbe, II. Informacija javnega značaja, III. Temeljne določbe)

C. Program posebnega dela strokovnega izpita: 🧠

7. Osnove pravne ureditve socialne varnosti

- delovna razmerja (splošne določbe Zakona o delovnih razmerjih, vsebina pogodbe o zaposlitvi, posebno varstvo nekaterih kategorij delavcev; delo otrok, mlajših od 15 let, dijakov in študentov)
- starševsko varstvo in družinski prejemki (zavarovanje za starševsko varstvo, pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo, vrste družinskih prejemkov)

Pravni viri:

- **Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 11 (poglavja: I. Splošne določbe, II. Pogodba o zaposlitvi (31. – 32. člen), IV. Varstvo nekaterih kategorij delavcev, VII. Posebne določbe (211. – 212. člen))
- **Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 7

8. Socialno varstvo

- obseg in oblike izvajanja socialnega varstva
- socialno varstvene storitve (opis storitve, upravičenci, postopek, izvajalci storitve)
- družinski pomočnik
- opravljanje dejavnosti socialnega varstva
- pomen in vloga Socialne zbornice Slovenije
- postopki (krajevna pristojnost, odločanje v izvrševanju javnih pooblastil)
- financiranje socialno varstvene dejavnosti
- nadzor
- zbiranje, uporaba in varovanje podatkov
- denarni prejemki (otroški dodatek, denarna socialna pomoč, varstveni dodatek, državna štipendija)
- pravica do subvencij in plačil (znižano plačilo vrtca, dodatna subvencija malice za učence in dijake, subvencija kosila za učence, subvencija prevozov za dijake in študente, oprostitev plačil socialnovarstvenih storitev, prispevek k plačilu sredstev, namenjenih za plačilo oziroma doplačilo pravic družinskega pomočnika, subvencija najemnine, pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje za državljane Republike Slovenije)
- etična načela v socialnem varstvu
- varstvo oseb s težavami v duševnem zdravju

Pravni viri:

- **Zakon o socialnem varstvu (ZSV)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 26
- **Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 18
- **Zakon o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 8
- **Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu** – Uradni list RS, št. 50/14
- **Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev** – neuradno prečiščeno besedilo št. 10
- **Zakon o duševnem zdravju (ZDZrd)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 2

9. Zakonska zveza, družinska razmerja in partnerska zveza

- pojem zakonske zveze in zunajzakonske skupnosti
- pogoji za obstoj in veljavnost zakonske zveze
- sklenitev zakonske zveze
- neobstoječa in neveljavna zakonska zveza
- pravice in obveznosti zakoncev
- premoženjska razmerja med zakonci
- prenehanje zakonske zveze
- razmerja med razvezanima zakoncema

- ugotavljanje in izpodbijanje očetovstva in materinstva, očetovstvo in materinstvo pri otrocih spočetih z biomedicinsko pomočjo
- obveznosti in pravice staršev in otrok
- izvajanje in prenehanje starševske skrbi
- ukrepi za varstvo koristi otroka
- obveznost preživljanja med starši in otroki
- predhodno svetovanje in mediacija
- posvojitve
- podelitev starševske skrbi sorodniku
- rejništvo
- skrbništvo
- programi v podporo družini
- preprečevanje nasilja v družini
- pravice otrok v primeru neplačevanja preživnin
- urejanje družinskih razmerij prosilcev za mednarodno zaščito, oseb s priznano mednarodno zaščito in oseb s statusom tujca
- partnerska zveza

Pravni viri:

- **Družinski zakonik (DZ)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 7
- **Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 3
- **Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (ZIRD)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 5
- **Zakon o Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije (ZJSRS)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 13 (poglavja: IV. Pravice po tem zakonu, V. Uveljavljanje pravice)
- **Zakon o partnerski zvezi (ZPZ)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 1
- **Konvencija o otrokovih pravicah** – dostopno na spletni strani Unicef Slovenija (Projekti v Sloveniji / Zagovornišтво / Konvencija o otrokovih pravicah)

10. Invalidsko varstvo

- zaposlitvena rehabilitacija in zaposlovanje invalidov (pravica do zaposlitvene rehabilitacije, storitve in izvajalci zaposlitvene rehabilitacije, zaščitna zaposlitev, podporna zaposlitev, invalidska podjetja, kvotni sistem zaposlovanja invalidov, vzpodbude delodajalcem za zaposlovanje invalidov)
- zagotavljanje enakih možnosti za invalide
- pravice invalidnih oseb (po Zakonu o socialnem vključevanju invalidov, po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, po Zakonu o delovnih razmerjih, po Zakonu o osebni asistenci)
- pravice gluhih oseb po Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika
- institucionalno varstvo otrok s posebnimi potrebami (vsebina dela in vrste organizacij za usposabljanje, pristojnost organov in služb)

Pravni viri:

- **Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP-1)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 4
- **Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 22 (poglavja: Tretji del: V. poglavje: Invalidska pokojnina (41.-43. člen), VII. poglavje: Pravice iz invalidskega zavarovanja, VIII. poglavje: Pridobitev in odmera pravic iz invalidskega zavarovanja, IX. poglavje: Letni dodatek in dodatek za pomoč in postrežbo (100.-104. člen))
- **Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 8
- **Zakon o socialnem podjetništvu (ZSocP)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 2
- **Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (ZUSZJ)** – Uradni list RS, št. 96/02
- **Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 2
- **Zakon o osebni asistenci (ZOA)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 2
- **Zakon o socialnem vključevanju invalidov (ZSVI)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 2

11. Kazensko procesno in materialno pravo ter izvrševanje kazenskih sankcij

- mladoletniki v kazenskem postopku (posebnosti kazenskega postopka proti mladoletnikom, vloga in pristojnost centra za socialno delo, sestava sodišča, pripravljalni postopek, postopek pred senatom za mladoletnike, vrste vzgojnih ukrepov, nadzorstvo nad izvajanjem ukrepov, ustavitve izvrševanja in sprememba odločbe o vzgojnih ukrepih, kaznovanje starejših mladoletnikov, izrekanje kazenskih sankcij polnoletnim za kazniva dejanja, ki so jih storili kot mladoletniki, naloge centra za socialno delo pri izvrševanju vzgojnih ukrepov, naloge centra za socialno delo po odpustu mladoletnika iz prevzgojnega doma)
- pomoč obsojencem med in po prestani kazni (delo z obsojencem in njegovo družino, sodelovanje pri oblikovanju prevzgojnega programa, odpust obsojencev in pomoč po prestani kazni, vloga centra za socialno delo)

Pravni viri:

- **Zakon o kazenskem postopku (ZKP)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 42 (poglavje: XXVII. Postopek proti mladoletnikom)
- **Kazenski zakonik (KZ-1)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 12 (samo 375. člen)
- **Kazenski zakonik (KZ)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 3 (poglavje: VI. Vzgojni ukrepi in kazni za mladoletnike)
- **Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS-1)** – neuradno prečiščeno besedilo št. 12 (poglavja: Pomoč obsojencu za socialno vključevanje po odpustu (99. – 104. člen), Odpust obsojencev in pomoč po prestani kazni (109. – 111. člen), Mladoletniški zapor (112. – 118. člen), Vzgojni ukrepi (169. – 200. člen))

12. Nepravdni postopek na področju urejanja osebnih stanj in družinskih razmerij

- postopek za postavitve odrasle osebe pod skrbništvo
- postopek za pridobitev popolne poslovne sposobnosti otroka, ki je postal roditelj
- postopek za dovolitev sklenitev zakonske zveze
- postopki v zakonskih sporih
- postopek za ugotovitev in izpodbijanje očetovstva in materinstva
- postopki za varstvo koristi otroka

Pravni vir:

- **Zakon o nepravdnem postopku (ZNP-1)** – Uradni list RS, št. 16/19 (Drugi del: X. poglavje Postopki za ureditev osebnih stanj in družinskih razmerij)

Č: katalog vsebin – izbirni del strokovnega izpita: 📄

Področje	Vsebina	Zakonodaja
a) Materialna ogroženost:	<ul style="list-style-type: none"> - nezaposlenost - socialna izključenost in strategije zmanjševanja socialne izključenosti - revščina in brezdomstvo 	<ul style="list-style-type: none"> - Zakon o socialnem varstvu (ZSV) - Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS) - Zakon o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre) - Zakon o urejanju trga dela (ZUTD)
b) Varstvo družine in otrok ter partnerski odnosi:	<ul style="list-style-type: none"> - zakonska zveza - partnerstva zveza - rejništvo - posvojitve - skrbništvo - programi za otroke in mladostnike - vedenjske težave - nasilje nad otroki - družina in starševstvo 	<ul style="list-style-type: none"> - Družinski zakonik (DZ) - Zakon o partnerski zvezi (ZPZ) - Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (ZIRD) - Evropska konvencija o uresničevanju otrokovih pravic - Konvencija o otrokovih pravicah - Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini - Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS-1) - Zakon o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v vzgoji in izobraževanju (ZOOMTVI)
c) Socialna oskrba:	<ul style="list-style-type: none"> - ciljne skupine uporabnikov - oskrba v instituciji – domovih - oskrba na domu - programi za starejše - večgeneracijski centri in medgeneracijska središča 	<ul style="list-style-type: none"> - Zakon o socialnem varstvu (ZSV) - Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev - Pravilnik o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva - Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev
d) Invalidsko varstvo:	<ul style="list-style-type: none"> - zaposlitvena rehabilitacija in zaposlovanje invalidov - zagotavljanje enakih možnosti za invalide - pravice invalidnih oseb - pravice gluhih oseb po ZUSZJ 	<ul style="list-style-type: none"> - Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI) - Zakon o invalidskih organizacijah (ZInvO) - Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI) - Zakon o osebni asistenci (ZOA) - Konvencija o pravicah invalidov - Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (ZUSZJ)
e) Duševno zdravje:	<ul style="list-style-type: none"> - zasvojenosti in omame - težave v duševnem zdravju - programi na področju duševnega zdravja 	<ul style="list-style-type: none"> - Zakon o socialnem varstvu (ZSV) - Zakon o duševnem zdravju (ZDZdr) - Resolucija o nacionalnem programu duševnega zdravja 2018–2028 (ReNPDZ18–28)
f) Socialna vključenost in nediskriminacija:	<ul style="list-style-type: none"> - programi za neodvisno življenje oseb s posebnimi potrebami - vključevanje oseb po prestani zaporni kazni - vključevanje oseb po drugi obliki obravnave - uporabnik kot subjekt - standardi dobre prakse na področju nediskriminacije 	<ul style="list-style-type: none"> - Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI) - Zakon o socialnem vključevanju invalidov (ZSVI) - Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) - Konvencija o pravicah invalidov - Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS-1) - Zakon o mednarodni zaščiti (ZMZ-1)

g) Delo s tujci, begunci in migranti:	<ul style="list-style-type: none"> - statusi in pravice po ZTuj-2 in ZMZ-1 - področje zaščite beguncev - varstvo otrok in mladoletnikov prosilcev za mednarodno zaščito, s priznano mednarodno zaščito in tujcev 	<ul style="list-style-type: none"> - Zakon o tujcih (ZTuj-2) - Zakon o mednarodni zaščiti (ZMZ-1) - Konvencija o statusu beguncev
---------------------------------------	---	--

Opomba: V izbirni del strokovnega izpita spadajo tudi pravni viri iz posebnega dela, ki se nanašajo na izbrano področje v izbirnem delu.

Datum: Ljubljana, 7. 7. 2023